

دانشگاه مازندران
دانشکده حقوق و علوم سیاسی

ماهیت حقوقی پذیرهنویسی در حقوق ایران و انگلیس

(جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر فخرالدین اصغری آقمشهدی

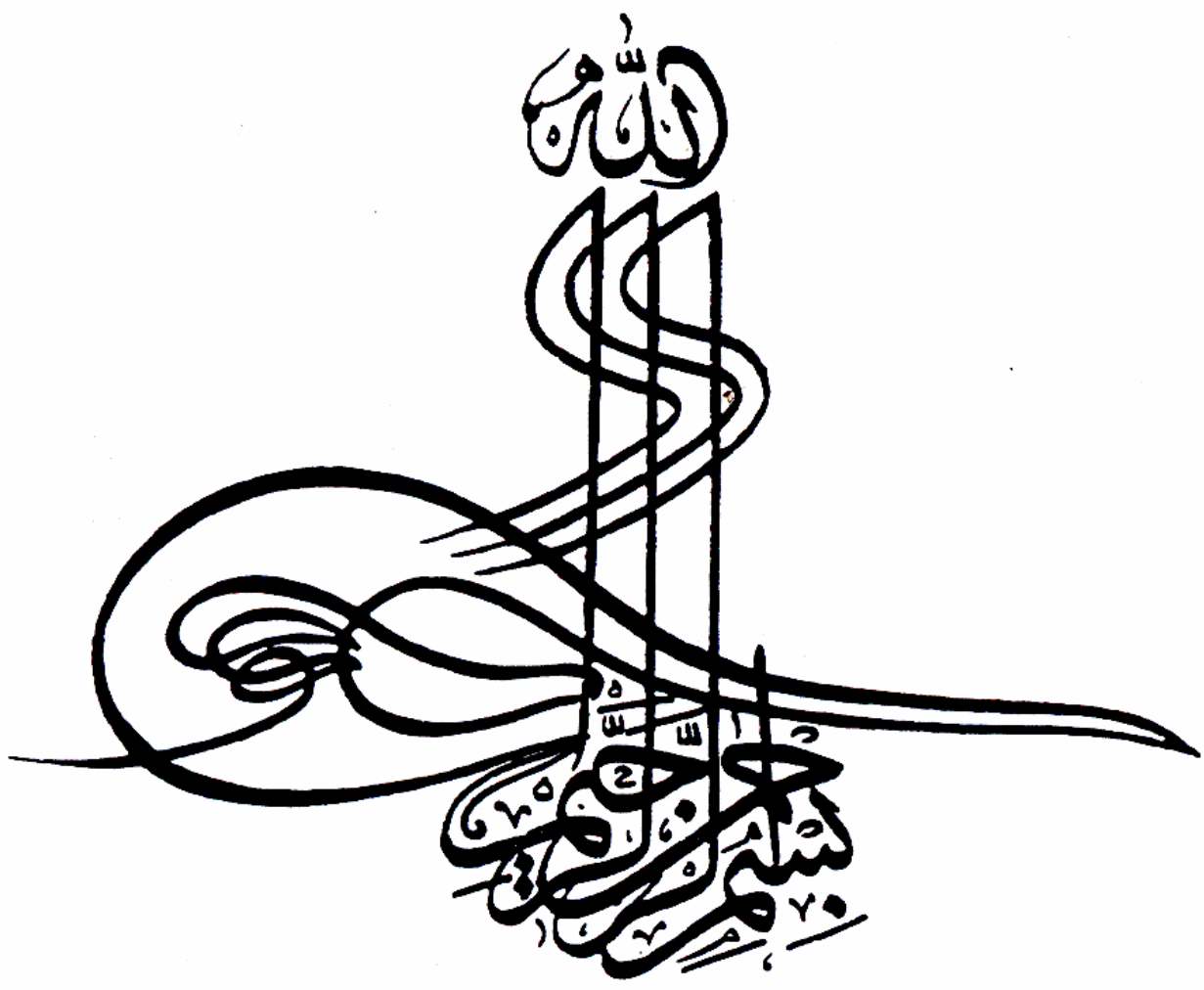
استاد مشاور:

جناب آقای دکتر اکبر میرزائزاد

نگارش:

سیده سمیرا مسینی بصرا

شهریور ۱۳۸۷

به نام ایزد یکتا

اکنون که پس از طی مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد در دانشگاه مازندران در آستانه اخذ مدرک کارشناسی ارشد قرار دارم بر خود لازم می‌دانم، از زحمات بی‌شائبه کلیه اساتید بزرگواری که خدمتشان تلمذ نموده‌ام و از بحر بی‌کران دانش آنها بهره‌ها برده‌ام و شاگردی آنها را بزرگترین افتخار خود می‌دانم، تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین مراتب سپاسگزاری خود را از جناب آقای دکتر فخرالدین اصغری آقمشهدی که در سمت استاد راهنما و جناب آقای دکتر اکبر میرزائزاد که در سمت استاد مشاور در این پایان‌نامه از تجربیات و راهنمایی‌شان برخوردار شدم اعلام می‌نمایم.

سیده سمیرا حسینی بصرا

تابستان ۸۷

تقدیم به پدر و مادر عزیزم
به پاس عشق و ایثار بی حدشان

چکیده:

امروزه شرکتهای سهامی عام در ایران و سایر کشورهای جهان نقش عمده‌ای در جمع‌آوری سرمایه‌های اندک مردمی و سرمایه‌گذاری آن در بخش‌های مختلف اقتصادی ایفاء می‌کنند.

نخستین گام برای تشکیل یک شرکت سهامی عام جمع‌آوری سرمایه از طریق مراجعه به عموم مردم است که تحت نهاد پذیرهنویسی انجام می‌شود. در واقع پذیرهنویسی یک عمل حقوقی است که به موجب آن پذیرهنویسان متعهد می‌شوند که بخشی از سرمایه شرکت را تأمین نمایند. در حقوق ایران و انگلیس پذیرهنویسی یک مرحله بسیار مهم در روند تأسیس یک شرکت سهامی محسوب می‌شود.

در حقوق ایران برای ماهیت حقوقی پذیرهنویسی ۵ نظریه ابراز شده:

۱- نظریه تعهد به نفع شخص ثالث ۲- نظریه اداره فضولی مال غیر ۳- نظریه تعهد یک طرفه (ایقاع) ۴- نظریه قرارداد الحاقی ۵- نظریه قراردادی که نظریه درست نظریه اخیر است.

در حقوق انگلیس بین کلیه حقوقدانان اتفاق نظر وجود دارد که پذیرهنویسی یک قرارداد است.

فهرست مطالب

عنوان _____

صفحه

مقدمه	۱
الف-تعریف مسأله	۱
ب-پژوهشهای علمی انجام شده قبلی در ارتباط با پایان نامه	۳
ج-فرضیات پژوهش	۳
د-خلاصه و مراحل پژوهش	۴
ه-تقسیم مطالب	۴
فصل اول: کلیات	۵
بخش اول: مفهوم شرکت در حقوق ایران	۵
مبحث اول: ارکان شرکت تجاری	۷
مبحث دوم: ویژگی های شرکت تجاری	۱۲
مبحث سوم: شخصیت حقوقی شرکت تجاری در حقوق ایران	۱۳
مبحث چهارم: آغاز شخصیت حقوقی شرکت تجاری در حقوق ایران	۱۴
مبحث پنجم: زمان تشکیل شرکت سهامی عام	۱۶
مبحث ششم: شخصیت حقوقی شرکت در شرف تأسیس	۱۹
بخش دوم: شخصیت حقوقی شرکت تجاری در حقوق انگلیس	۲۳

مبحث اول: آغاز شخصیت حقوقی شرکت تجاری در حقوق انگلیس.....	۲۳
مبحث دوم: آغاز فعالیت تجاری شرکت سهامی عام در حقوق انگلیس.....	۲۴
الف	
فصل دوم: ماهیت حقوقی پذیره نویسی در حقوق ایران	
.....	۲۶
بخش اول: مفهوم و اقسام پذیره نویسی	۲۶
مبحث اول: مفهوم پذیره نویسی	۲۶
مبحث دوم: انواع پذیره نویسی	۲۹
گفتار اول: پذیره نویسی قبل از تشکیل شرکت	۲۹
گفتار دوم: پذیره نویسی بعد از تشکیل شرکت	۳۵
بخش دوم: ماهیت حقوقی پذیره نویسی قبل از تشکیل شرکت	۳۸
مبحث اول: نظریه تعهد به نفع شخص ثالث	۳۹
گفتار اول: مفهوم تعهد به نفع شخص ثالث	۳۹
گفتار دوم: ماهیت حقوقی تعهد به نفع شخص ثالث	۴۰
گفتار سوم: نقد و بررسی نظریه تعهد به نفع شخص ثالث در توجیه ماهیت پذیره نویسی	۴۲
مبحث دوم: نظریه اداره فضولی اموال غیر	۴۵
گفتار اول: مفهوم اداره فضولی اموال غیر	۴۵
گفتار دوم: ماهیت اداره فضولی مال غیر	۴۸
گفتار سوم: نقد و بررسی نظریه اداره فضولی اموال غیر در توجیه ماهیت پذیره نویسی	۵۰

مبحث سوم: نقد و بررسی نظریه تعهد یک طرفه (ایقاع) در توجیه ماهیت پذیرهنویسی.....	۵۲
مبحث چهارم: نظریه قرارداد الحاقی	۵۵
گفتار اول: مفهوم قرارداد الحاقی	۵۵
گفتار دوم: ماهیت قرارداد الحاقی	۵۶
گفتار سوم: نقد و بررسی نظریه قرارداد الحاقی در توجیه ماهیت پذیرهنویسی	۵۸
مبحث پنجم: نظریه قراردادی	۶۰
بخش سوم: ماهیت حقوقی پذیرهنویسی بعد از تشکیل شرکت	۶۵
فصل سوم: ماهیت حقوقی پذیرهنویسی در حقوق	
انگلیس	۶۶
بخش اول: پذیرهنویسی در حقوق انگلیس	۶۶
مبحث اول: مفهوم لغوی پذیرهنویسی در انگلیس	۶۶
مبحث دوم: پذیرهنویسی در اصطلاح حقوقی	۶۷
مبحث سوم: انواع پذیرهنویسی در حقوق انگلیس	۶۸
گفتار اول: پذیرهنویسی قبل از تأسیس واقعی شرکت	۶۸
گفتار دوم: پذیرهنویسی بعد از تأسیس واقعی شرکت	۶۹
گفتار سوم: تشریفات پذیرهنویسی	۶۹
بخش دوم: ماهیت حقوقی پذیرهنویسی	۷۲
نتیجه گیری و پیشنهاد	۷۹

منابع ۸۲

چکیده انگلیسی ۸۶

ضمائم ۸۹

مقدمه:

در قلمرو حقوق تجارت شرکت‌ها از موقعیت ویژه‌ای برخوردارند و امروزه بیشتر فعالیتهای بازرگانی توسط شرکتها انجام می‌شود.

شرکتهای تجاری در کلیه کشورها دارای انواعی می‌باشند.

یکی از انواع مهم شرکتها در اغلب کشورها شرکت سهامی عام می‌باشد که به

منظور تأمین سرمایه در این شرکت به عموم مردم مراجعه می‌شود.

این اقدام پذیرهنویسی نامیده می‌شود که در حقوق ایران و انگلیس نیز پیش‌بینی

شده است.

در این تحقیق سعی می‌شود با توجه به قوانین و مقررات ناظر بر شرکتهای تجاری

در حقوق ایران و انگلیس و نظریات مولفین حقوقی نهاد پذیرهنویسی از نظر ماهیت

شناخته شود و در دو کشور فوق‌الذکر مورد مقایسه قرار گیرد.

الف- تعریف مساله:

قانون تجارت به موسسین شرکتهای سهامی عام امکان داده است که قسمتی از

سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین نمایند. (ماده ۴ ل.ا.ق.ت)

موسسین شرکتهای سهامی عام مکلفند حداقل ۲۰ درصد سهام شرکت را خود

تعهد کنند و ۳۵ درصد مبلغ تعهد شده را در حسابی به نام شرکت در شرف تاسیس

نزد یکی از بانکها بسپارند و برای تأمین بقیه سرمایه اقدام به پذیرهنویسی نمایند. پس

از انجام مراحل قانونی اداره ثبت شرکت‌ها اجازه انتشار اعلامیه پذیرهنویسی را صادر می‌کند. به این ترتیب مردم یا همان سهامداران آینده شرکت طی پذیرهنویسی به تأمین بقیه سرمایه شرکت متعهد می‌شوند. شرکت سهامی وقتی تشکیل می‌گردد که کلیه سهام آن چه از جانب موسسین و چه از جانب مردم تعهد شده باشد. علاوه بر نقش تعیین کننده پذیرهنویسی در تشکیل شرکت سهامی، قانون‌گذار امضای ورقه تعهد سهم را به خودی خود مستلزم قبول اساسنامه شرکت و تصمیمات مجامع عمومی دانسته است که بیانگر اثر پذیرهنویسی بر روابط آتیه پذیرهنویسان با شرکت است.

پذیرهنویسی امضاء کردن نوشته‌ای برای تعهد انجام کاری که در آن نوشته شرح داده شده است. اما پذیرهنویسی در حقوق تجارت در باب شرکتهای سهامی به معنی تعهد پرداخت یک یا چند سهم از سهام شرکت است (ترمینولوژی حقوق).

در حقوق انگلیس پذیرهنویس کسی است که توافق می‌کند سهامی را در شرکت بخرد و پذیرهنویسی پیشنهادی است برای خرید سهام سرمایه در شرکت که هنوز تشکیل نشده است. با توجه به مقدمه مذکور سوالهای اصلی تحقیق عبارتند از:

الف) پذیرهنویسی قرارداد است یا ایقاع؟

ب) اگر پذیرهنویسی قرارداد است چه نوع قراردادی است؟

ج) تعهد پذیرهنویسان در مقابل چه کسی است؟

ب- پژوهشهای علمی انجام شده قبلی در ارتباط با پایان نامه (بطور مختصر)

۱- پذیرهنویسی به انعقاد قراردادی منجر می‌شود که برای پذیرهنویس هم ایجاد تعهد می‌کند هم ایجاد حق. تعهد او آوردن حصه‌ای است که تعهد کرده مانند تعهد که یک شریک با مسئولیت محدود در شرکت با مسئولیت محدود دارد، و حق او نیز این است که عضو شرکت باشد. (اسکینی ۱۳۸۵- ص ۳۳)

۲- با مطالعه ماده ۱۵ ل.ا.ق.ت که مقرر می‌دارد ورقه تعهد سهام به خودی خود مستلزم قبول اساسنامه شرکت و تصمیمات مجامع عمومی صاحبان سهام می‌باشد. به نظر می‌رسد مقنن پذیرهنویسی را به عنوان قرارداد الحاقی پذیرفته است. (عرفانی ۱۳۸۱- ص ۳۰)

۳- قبل از تشکیل واقعی شرکت موسسین می‌توانند، با سرمایه‌گذاران بالقوه تماس گرفته تا در سرمایه‌گذاری شرکت سهامی شوند. این توافق قرارداد پذیرهنویسی نامیده می‌شود. پذیرهنویسان به محض اینکه شرکت تشکیل شود یا توافق آن‌ها را بپذیرد سهامدار شرکت می‌شوند. (میلر جنتز - ۸۳۶)

۴- اگر شرکت پذیرهنویسی را در طی زمانی که غیر قابل الغا است بپذیرد. پذیرهنویسی

یک قرارداد الزام‌آور بین پذیرهنویس و شرکت می‌گردد. (مان و روبرتز- ص ۶۸۳)

ج- فرضیات پژوهش:

الف) پذیرهنویسی یک قرارداد است.

ب) پذیرهنویسی یک قرارداد خصوصی مشمول ماده ۱۰ قانون مدنی است.

تعهد پذیرهنویس قبل از تشکیل شرکت در مقابل مؤسسین و پس از تأسیس در

مقابل شرکت است.

د- خلاصه و مراحل روش پژوهش:

روش پژوهش توصیف- تحلیلی می‌باشد. بدین صورت که پژوهشگر در پی آن است

که با مطالعه و جمع‌آوری اطلاعات از کتب و مقالات، به تجزیه و تحلیل آنها پرداخته و

به نتیجه‌گیری برسد.

ه- تقسیم مطالب

این پایان‌نامه در سه فصل نگاشته شده است. در فصل اول کلیات شرکت در حقوق

ایران و انگلیس مورد بررسی قرار گرفته است. فصل دوم به بررسی ماهیت حقوقی

پذیره‌نویسی در حقوق ایران اختصاص داده شده است و در فصل سوم ماهیت حقوقی

پذیره‌نویسی در حقوق انگلیس مورد تحلیل قرار گرفته است، و در نهایت ماهیت

حقوقی نهاد پذیرهنویسی در حقوق ایران و انگلیس مورد مقایسه واقع شده است.

فصل اول: کلیات

در این فصل ابتدا به بررسی مفهوم شرکت در حقوق ایران و سپس به بررسی

مفهوم آن در حقوق انگلیس می‌پردازیم:

بخش اول: مفهوم شرکت در حقوق ایران

در قانون مدنی شرکت به عنوان یکی از عقود معین ضمن ماده ۵۷۱ بدین شرح

تعریف شده است. «شرکت عبارت است از اجتماع حقوق مالکین متعدد در شئی واحد

به نحو اشاعه».

ماده ۵۷۲ مقرر می‌دارد: «شرکت اختیاری است یا قهری».

ماده ۵۷۳ در نحوه ایجاد شرکت اختیاری مقرر می‌دارد: «شرکت اختیاری یا در

نتیجه عقدی از عقود حاصل می‌شود یا از قبیل مزج اختیاری یا قبول مالی مشاعاً در

ازاء عمل چند نفر و نحو اینها». ماده ۵۷۴ در خصوص شرکت قهری مقرر می‌دارد:

«شرکت قهری اجتماع حقوق مالکین است که در نتیجه امتزاج یا ارث حاصل می‌شود.»

با توجه به مواد پیش گفته در می‌یابیم که تعریف شرکت در قانون مدنی بسیار کلی

است و شرکت و اشاعه را توأمان در بر می‌گیرد و اشاعه امتزاج حقوق طرفین است بدون اینکه این مالکیتها ماهیت مستقل بیابند. در واقع، در حالت اشاعه حقوق هر یک از طرفین اصالت دارد و تبدیل به یک حق جمعی نمی‌شود ولی در هر جزء از حق سایر طرفین وجود دارد بدون اینکه استقلال داشته باشد.

یکی از مؤلفین حقوقی در تفسیر ماده ۵۷۱ قانون مدنی می‌نویسد: «به نظر مشهور، امتزاج حقوق شرکاء به گونه‌ای که تمیز هر یک از دیگری ممکن نباشد شرط تشکیل هر شرکت است، خواه سبب مزج قرارداد باشد یا امور اختیاری دیگر یا قهری یا به ارث^۱»

تعریف ماده ۵۷۱ و تفسیر فوق بیانگر این امر است که در نظام حقوقی ما شرکت یک عنوان کلی است که بر دو معنای عام و خاص اطلاق می‌شود. شرکت به معنای عام هر عقدی است که در آن امتزاج سرمایه یا عمل طرفین به هدف رسیدن به سود معین صورت می‌گیرد که عقود مثل مزارعه یا مساقات از مصادیق این تعریف می‌باشند. شرکت به معنای خاص نیز همان است که در ماده ۵۷۱ به آن اشاره شده و در مواد بعدی مقررات حاکم بر آن بیان گردیده است.

قانون‌گذار در ماده ۵۷۳ قانون مدنی با آوردن جمله «شرکت اختیاری یا در نتیجه عقدی از عقود حاصل می‌شود...» سبب ایجاد شرکت را از انحصار عقد شرکت خارج می‌کند. به عبارت دیگر، یک مالک حتی می‌تواند با هبه نیمی از مال خود سبب ایجاد

---

^۱. ناصر کاتوزیان، حقوق مدنی در نظم حقوقی کنونی، چاپ هشتم، تهران، نشر میزان، ۱۳۸۲، ص ۴۰۷

شرکت شود.

در خصوص موضوع شرکت نیز می‌توان گفت که ممکن است مال باشد یا منفعت.^۱ با در نظر گرفتن مواد ۵۷۱ تا ۵۷۴ قانون مدنی این پرسش مطرح می‌شود که آیا واقعاً عقد معینی به نام «شرکت» وجود دارد یا اینکه شرکت نوعی مالکیت است که مطابق ماده ۵۷۳ به سبب هر عقدی ممکن است ایجاد شود.

در نظر اول با عنایت به مواد پیش گفته باید گفت که «شرکت» یک عقد معین است، چرا که در غیر این صورت، باید یک عمل لغو و بیهوده را که همانا پیش‌بینی شرکت به عنوان یک عقد معین در قانون مدنی است به قانون‌گذار نسبت بدهیم. از طرف دیگر، اگر بپذیریم که شرکت یک عقد معین است باید مجمل‌گویی در خصوص این عقد را ناشی از اهمال قانون‌گذار بدانیم..

مبحث اول: ارکان شرکت تجاری

همانطور که در تعریف شرکت تجاری دیدیم برای تشکیل این شرکتهای وجود چند رکن اساسی ضروری است. در واقع، برای تشکیل شرکت تجاری شرکا باید توافق کنند تا با همکاری هم و با قصد انتفاع و مبادرت به عملیات تجاری، سرمایه‌های خود را جمع‌آوری کرده و در منافع و زیانهای احتمالی سهام‌داران باشند و در نهایت قانونگذار با اعطای شخصیت حقوقی به توافق شرکا سبب تشکیل شرکت تجاری می‌شود.

---

^۱. ناصر کاتوزیان، دوره مقدماتی حقوق مدنی، درسهایی از عقود معین، ج ۱، چاپ پنجم، تهران، انتشارات گنج دانش، ۱۳۸۲، ص ۲۹۵

به این ترتیب ارکان تشکیل دهنده شرکت تجاری را می‌توان به پنج قسمت عمده

تقسیم کرد:

۱- همکاری دو یا چند نفر

۲- آوردن حصه

۳- مبادرت کردن به عمل تجاری

۴- قصد انتفاع

۵- اعطای شخصیت حقوقی توسط قانون‌گذار

۱- همکاری دو یا چند نفر:

همکاری دو یا چند نفر که در شرکت تجاری مطرح است ناشی از دو منبع است یکی توافق بین آنها و دیگری قواعد و اصولی که قانونگذار برای این نوع شرکتها پیش‌بینی کرده است.

نکته مهمی که باید در خصوص این همکاری دانست این است که منظور از همکاری انجام فعالیت‌های مشابه نیست بلکه حتی انتخاب مدیران نوعی همکاری محسوب می‌شود. نکته دیگر شرکت تک شریک است که در حقوق برخی کشورها مثل انگلیس، فرانسه و آلمان به رسمیت شناخته شده است. در باب چنین شرکت‌هایی باید گفت شرکت تک شریک در حقوق ما وجود ندارد.^۱ چون قانونگذار در مواد ۹۴، ۱۱۶، ۱۴۱،

---

^۱. ربیعا اسکینی، حقوق تجارت، شرکتهای تجاری، ج ۱، چاپ پنجم، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۰، ص ۱۸

۱۶۲، ۱۸۳ و ۱۶۰ قانون تجارت در باب شرکتهای با مسئولیت محدود، نسبی، تضامنی، مختلط غیرسهامی و تعاونی، به لزوم همکاری بیش از دو یا چند نفر اشاره می‌کند. در مورد شرکتهای سهامی هم در ماده ۳ ل.ا.ق. ت مقرر می‌دارد که: «در شرکتهای سهامی تعداد شرکا نباید کمتر از سه نفر باشد.»

و با توجه به ماده ۱۰۷ ل.ا.ق. ت در می‌یابیم که در شرکت سهامی عام تعداد شرکا حداقل باید پنج نفر باشد.

چون این ماده تعداد اعضای هیأت مدیره را پنج نفر ذکر کرده و از آنجا که اعضای هیأت مدیره باید از میان صاحبان سهام باشند پس به نتیجه فوق می‌رسیم.

در مورد تعدد شرکا و عدم وجود شرکت تک نفره در حقوق ایران باید تأمل بیشتری نمود چون در شرکتهای دولتی که صددرصد سهام آنها متعلق به دولت می‌باشد، تنها یک شخص حقوقی واحد یعنی دولت صاحب کلیه سهام شرکت است. بنابراین، چنین شرکتهایی از مصادیق شرکت تک شریک در حقوق ایران محسوب می‌شوند.^۱

۲- آوردن حصه:

در شرکت تجاری هر شریک به نسبت سهم خود، مالی به شرکت می‌آورد که از آن تحت عنوان حصه یا آورده یاد می‌شود. جمع این آورده‌ها، که می‌تواند به صورت نقدی

---

^۱ محمد عیسایی تفرشی، مباحثی تحلیلی از حقوق شرکتهای تجاری، ج ۲، چاپ اول، تهران، دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۸۶، ص ۶

یا غیر نقدی باشد، سرمایه شرکت را تشکیل می‌دهد.

۳- مبادرت کردن به عمل تجاری:

همانطور که دیدیم قانون تجارت در ماده ۲۰، شرکتهای تجاری را احصا کرده ولی تعریفی در خصوص این شرکتهای و حدود فعالیت آنها ارائه نکرده است. سؤالی که مطرح می‌شود این است که آیا صرف قرار گرفتن یک شرکت در جمع شرکتهای هفتگانه ماده ۲۰ قانون تجارت ملاک تجاری بودن یک شرکت است یا اینکه مبادرت به عمل تجاری نیز شرط است؟

یکی از مؤلفین حقوقی در این خصوص می‌نویسد: «مسلم است شرکت هنگامی تجاری است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار داده باشد (ماده ۱ قانون تجارت). بنابراین، صرف مطابقت صورت شرکت با ماده ۲۰ کافی نیست تا شرکت تاجر شود و شخصیت حقوقی پیدا کند.»^۱

مؤلفی دیگر نیز می‌نویسد: در قوانین ما معیاری نیامده است تا بتوان شرکتهای مدنی و تجاری را با بکار بردن آن از هم باز شناخت، ولی منطقی است که ضابطه تمیز تاجر از غیر تاجر در این تشخیص رعایت شود. به موجب ماده ۱ قانون تجارت «تاجر کسی است که شغل معمولی خود را معاملات تجاری قرار دهد.» «پس شرکتی را باید تجارتی نامید که بر طبق معمول به کارهای بازرگانی پردازد. به بیان دیگر، شرکتی که

---

۱. محمود صقري، ص ۱۱۷ - ۱۱۶

بر پایه اساسنامه یا قرارداد شرکت، به اعمالی می‌پردازد که وصف تجارتي دارد، در حقوق ما تجارتي است، خواه به ثبت رسیده و سازمانهای قانونی لازم را دارا باشد یا در عمل به کار تجارت بپردازد، بر عکس شرکتي که موضوع کار خود را کارهای مدني قرار دهد، مانند شرکتهای معدني زراعتي وصف مدني دارد.^۱»

به این ترتیب می‌شود گفت صرف قالب تجارتي برای یک شرکت دليل تجاري بودن آن نیست بلکه موضوع آن نیز باید تجاري باشد. چنانکه اگر شرکتي به فعالیت تجاري بپردازد ولی خودش را به شکل یکی از شرکتهای ماده ۲۰ در نیاورد با توجه به ماده ۲۲۰ قانون تجارت باید آن را تضامني تلقی کرد. البته در این خصوص استثنایی در مورد شرکتهایی که در ماده ۲ ل.ا.ق. ت آمده و پیشتر به آن اشاره شده است، وجود دارد.

۴- قصد انتفاع:

در شرکت تجاري، قصد مشترک شرکا این است که سودی بدست آورند و آن را بین خود تقسیم کنند. به این ترتیب، مؤسساتی که سرمایه‌ای گرد می‌آورند و به فعالیت می‌پردازند ولی قصد آنها سود بردن نیست از شمول این شرکتهای خارج می‌شوند. شایان ذکر است که مبادرت به عمل تجاري همواره با احتمال ضرر همراه است و نباید وجود ضرر را منافی قصد انتفاع دانست. در واقع، در شرکت تجاري قصد انتفاع هدف

---

^۱. ناصر کاتوزیان، درسهایی از عقود معین، ج ۱، ص ۳۰۵